

Rodičovská autorita

Série textů o výchově v rodině končí článkem o rodičovské autoritě, v němž nabízíme několik myšlenek o tom, jak pomáhat dětem správně zacházet se svou svobodou.

15.10.2017

Bůh je tvůrce života a jeho dobrota se projevuje také v jeho autoritě, na níž se podílí veškerá stvořená autorita, zvláště pak láskyplná autorita rodičů. Uplatňování této autority není vždy snadné. Nutně se

musí „snižovat“ k velmi konkrétním aspektům běžného života.

Všichni máme zkušenost s tím, že při výchově „bez pravidel pro chování a pro život, uplatňovaných dennodenně i v malých věcech, se neformuje charakter a nepřipravuje na zkoušky, které v budoucnu jistě přijdou“.[1] Také však víme, že ne vždy je snadné nalézt rovnováhu mezi svobodou a řádem.

Mnozí rodiče se obávají – zčásti proto, že sami něco takového zažili –, že jejich zákaz bude mít negativní důsledky – např. narušení klidu v rodině –, nebo že odmítnou věc, která je sama o sobě dobrá.

Papež Benedikt XVI. naznačuje cestu vedoucí k řešení zdánlivě nesnadného úkolu určovat pravidla a pak dosáhnout toho, aby je děti svobodně přijaly. Tajemství spočívá v tom, že „výchova nesmí postrádat prestiž, která činí uplatňování

autority důvěryhodným. Prestiž je plodem zkušeností a způsobilosti, především se však získává pravdivostí vlastního života a osobním nasazením, vyjádřením skutečné lásky“.[2]

Světlo autority

Uplatňování autority nelze zaměňovat s pouhým *nařizováním* ani s tím, že jsou děti za každou cenu donucené k poslušnosti. Ten, kdo se řídí něčí autoritou, nečiní tak z obavy před trestem, ale proto, že v dané autoritě vidí opěrný bod, který mu pomáhá poznávat pravdu a dobro věcí, byť jim ne vždy zcela rozumí. Autorita je úzce spojená s pravdou, protože ji reprezentuje.

Z tohoto hlediska má autorita především pozitivní smysl a je službou; je světlem, které toho, pro něhož je autoritou, vede k hledanému cíli. Slovo autorita pochází z latinského výrazu *augere*,

což znamená „podporovat v růstu“, „rozvíjet“.

Kdo uznává něčí autoritu, přiklání se především k hodnotám a pravdám, které představuje: „Vychovatel je svědkem pravdy a dobra,“^[3] tedy osobou, která již objevila vytouženou pravdu a ztotožnila se s ní. Kdo je vychováván, důvěřuje tomu, kdo vychovává – nejen jeho vědomostem, ale i tomu, že je ochoten mu pomoci dosáhnout těchto pravd.

Role rodičů

Je pochopitelné, když děti očekávají, že rodiče budou důslední v dodržování hodnot, které jim chtějí předat, a že jim budou projevovat lásku. Jak si mohou rodiče tuto autoritu a prestiž, jež je nutná pro jejich výchovnou činnost, získat? Autorita má přirozený základ a vzniká spontánně ve vztahu mezi rodiči a dětmi: jde tedy spíše o to, jak si ji udržet a jak ji správně

uplatňovat, než si dělat starosti s tím, jak jí dosáhnout.

Když jsou děti malé, je to jasné: je-li rodina jednotná, důvěřují děti více rodičům než sobě. Poslušnost pro ně sice může být náročná, podvědomě si ji však dávají do kontextu s rodinnou láskou a jednotou: rodiče chtějí mé dobro, přejí si, abych byl šťastný, a radí mi, jak toho dosáhnout.

Neposlušnost je pak pocíťována jako něco nesprávného, jako nedostatek důvěry a lásky.

Rodiče tudíž pro upevnění své autority nemají dělat víc, než být doopravdy rodiči: ukazovat radost a krásu vlastního života a skutky dotvrzovat, že své děti mají rádi takové, jaké jsou. Pochopitelně je k tomu nutná jejich přítomnost doma. Je důležité trávit s dětmi čas a „vytvářet rodinné prostředí prodchnuté láskou a oddaností Bohu

a lidem“ [4], třebaže to dnešní životní rytmus může znesnadňovat.

Kupříkladu stojí za to trvat na společných večerích, byť to stojí hodně úsilí. Je to úžasný prostředek, jak se při vyprávění o zážitcích dne vzájemně poznat. Děti se přitom – také z vyprávění rodičů o jejich dni – učí relativizovat a brát s humorem problémy, které se mohly objevit.

Je tak navíc snazší jasně si s dětmi promluvit, když je to potřeba, a říct jim, co dělají dobře a co špatně, co smí dělat a co nesmí, a způsobem úměrným jejich věku jim vysvětlit proč a jak se mají chovat; mezi jiným, že se mají chovat jako děti Boží:

snažte se, aby se děti naučily hodnotit své skutky před Bohem.

Vysvětlujte jim věci z nadpřirozeného hlediska, aby o nich uvažovaly a aby se cítily zodpovědné.[5]

Uvést jim příklad Ježíše Krista, který z lásky k nám vystoupil až na popraviště kříže, aby nám získal svobodu. Uplatňovat autoritu v zásadě znamená poskytovat dětem již od malička prostředky potřebné k jejich osobnostnímu rozvoji. Hlavním prostředkem je příklad vlastního života, protože děti si všímají všeho, co rodiče dělají, a mimoděk je napodobují.

Uplatňování autority může být specifikováno konkrétními opatřeními pro zachování rodinné pohody a tím, že dětem pomůžeme objevit, že je více radosti v dávání, než v dostávání.

V této souvislosti je dobré po dětech již od mala vyžadovat drobné služby, které přispějí k vytvoření atmosféry zdravého zájmu o druhé. Děti mohou dostat něco na starost, např. pomáhat prostřít stůl, jednou týdně si udělat pořádek ve věcech, jít

otevřít dveře, když někdo zazvoní apod. Podílejí se tím na rodinné pohodě a také to tak chápou.

Nejde o to „nějak je zaměstnat“, ale o to, aby viděly, že jejich příspěvek do chodu domácnosti – jejich pomoc rodičům a sourozencům, péče o osobní věci – je důležitý a v jistém smyslu nezastupitelný. Učí se tak poslouchat.

To, že rodiče se svými dětmi mluví a snaží se, aby si uvědomily své chyby, však nestačí. Dříve či později bude třeba děti napomenout a vysvětlit jim, že to, co dělají, má dopad na ně i na ostatní. Mnohdy postačí laskavý a klidný rozhovor, jindy však bude třeba přistoupit k určitým opatřením kvůli škodám, které je třeba napravit, a jen samotná lítost na to nestačí.

Trest má být prostředkem k nápravě provinění: např. odpracovat si rozbitou věc. Někdy bude muset být trest dlouhodobější: např. kvůli

špatným školním výsledkům může být žádoucí omezit na nějaký čas vycházky. V těchto případech je nicméně důležité neztrácet ze zřetele, že jde o poskytnutí času a prostředků pro splnění povinnosti.

U příkladu se špatnými známkami by nemělo velký smysl zakazovat dítěti vycházky, pokud by to vedlo k utrácení času, nebo ho bezdůvodně trestat zákazem činnosti, která je sama o sobě dobrá – sport, kroužky apod. –, jen proto, že to je „jeho oblíbená činnost“.

Důvěra a autorita

Rodiče se mají v rámci své autority snažit, aby děti porozuměly hodnotám, které jim chtějí předat, přičemž mají respektovat jejich nezávislost a individualitu. To předpokládá, že se děti budou cítit svými rodiči bezpodmínečně milované a budou si s nimi rozumět: budou je znát a důvěřovat jim.

Striktní určování toho, co děti smí a nesmí, by bylo neúčinné – a pravděpodobně by to také vedlo k trvalým střetům –, kdyby u toho nebyla láska a důvěra. ***Rodičovskou autoritu, kterou výchova vyžaduje, lze dokonale sladit s přátelským přístupem, jenž vyžaduje, aby se člověk dostal nějakým způsobem na stejnou rovinu, na jaké jsou děti. Děti – i ty, které se zdají sebeneposlušnější a sebeodcizenější – si toto sblížení, toto bratrství s rodiči přejí.*** [6]

S měnícím se věkem dětí je autorita rodičů čím dál závislejší na tomto vztahu důvěry. Všechny děti potřebují být brány vážně, ty dospívající však mnohem více. Procházejí fyzickými a psychologickými změnami, které je matou a jsou projevem této nové situace.

Třebaže si to nepřiznají, hledají dospělé osoby, které by pro ně byly vzorem. Těmi jsou pro ně lidé s dobrým úsudkem, řídící se určitými zásadami, jež jim poskytují stabilitu, čili přesně to, čeho chtějí dospívající děti dosáhnout. Spolu s tím si uvědomují, že je v tomto úsilí nemůže nikdo zastoupit; proto už jim nestačí nekriticky přijímat, co jim říkají rodiče. Nepochybují o jejich autoritě, ale spíše chtějí lépe pochopit pravdu, jež ji odůvodňuje.

Proto je důležité věnovat jim potřebný čas a hledat společné chvíle. Může to být při společné cestě autem nebo doma po zhlédnutí televizního programu nebo po nějaké akci pořádané školou. V takové chvíli se s nimi dá hovořit o citlivějších tématech, u nichž je důležité, aby v nich měly jasno.

Není třeba se zneklidňovat, pokud někdy děti dělají, že je rozhovor

nezajímá. Řekne-li rodič, co je třeba, aniž by příliš naléhal nebo si vynucoval důvěru, pak to, co řekne, zůstane v paměti. Zda dítě radu poslechne, nebo ne, není tak důležité. Důležité je, že ví, co si rodič o určité věci myslí, že získalo opěrný bod, podle něž může volit své chování.

Rodič mu projevilsvou náklonnost a ochotu hovořit o věcech, které ho trápí. Uvedl do praxe učení papeže Benedikta XVI.: „Vzájemně si něco darovat. Vzájemně si darovat čas.“[\[7\]](#)

Některé věci, které rodiče neschvalují, jsou někdy bezvýznamné a nemusí být důvodem ke střetu, může postačit domluva. Děti se tak učí rozlišovat, co je a co není důležité. Přicházejí na to, že rodiče nechtějí, aby byly jejich „kopiemi“, ale aby byly jednoduše šťastné a sami sebou. Proto se rodiče nevměšují – ale zajímají – do věcí,

které se netýkají důstojnosti jejich dětí nebo jejich rodiny.

V zásadě jde o to dítěti důvěřovat, „přijmout riziko svobody, být vždy připraveni pomoci mu a opravit mylné názory a rozhodnutí. Co naopak nikdy nesmíme dělat, je podporovat dítě v jeho omylech, předstírat, že je nevidíme nebo – což je ještě horší – se na nich podílet:“[\[8\]](#)

Chceme-li tuto důvěru zakusit, musíme si ji nejprve zasloužit. Rozhodující je, ***aby rodiče uměli vychovávat v přátelském prostředí, aby v dětech nikdy nevyvolali dojem, že jim nedůvěřují, aby jim poskytovali svobodu a aby je naučili s ní zacházet s osobní zodpovědností. Je lepší, když se nechají někdy oklamat: důvěra vkládaná do dětí způsobuje, že se děti samy zastydí, že ji zneužily, a polepší se.***[\[9\]](#)

Pochopitelně bude docházet k

drobným konfliktům a napětím, která však lze řešit radostně a pokojně, aby děti viděly, že určité odmítnutí je slučitelné s láskou a pochopením jejich situace.

***

Svatý Josemaría zdůrazňoval, že výchovná úloha se týká obou rodičů – otce i matky. Na tento důležitý úkol nejsou samozřejmě sami. Bůh, který jim svěřil poslání dovést děti do nebe, jim také poskytne pomoc, aby ho splnili. Povolání být rodičem proto znamená modlit se za děti, hovořit o nich s Pánem – o jejich ctnostech i nedostacích, ptát se ho, jak jim pomáhat, vyprošovat jim milost a pro sebe trpělivost. Svěřit do rukou Božích plody formace přináší pokoj, který přechází i na druhé.

Ve výchovné činnosti, říkal svatý Josemaría, ***se manželům dostává zvláštní milosti, kterou jim uděluje svátost ustanovená Ježíšem***

Kristem (...). Musejí chápat, že založení rodiny, výchova dětí, křesťanské vyzařování do společnosti jsou nadpřirozeným dílem.^[10] Budou-li rodiče jednat velkomyslně, laskavě a s důvtipem a budou-li vše svěřovat Pánu, děti se změní – vždyť koneckonců patří Bohu.

J. M. Barrio

.....

[1] Benedikt XVI., Audience 21. 1. 2008.

[2] Tamtéž.

[3] Tamtéž.

[4] II. vatikánský koncil, dekl. *Gravissimum Educationis*, č. 3.

[5] Svatý Josemaría, Poznámky z kázání v Guadalaviaru ve Valencii, 17. 11. 1972. In: www.josemaria.info.

[6] Svatý Josemaría, *Rozhovory*, č. 100.

[7] Benedikt XVI., Homilie, 24. 12. 2012.

[8] Benedikt XVI., Audience, 21. 1. 2008.

[9] Svatý Josemaría, *Rozhovory*, č. 100.

[10] Tamtéž, č. 91.

.....

pdf | dokument generován automaticky
z [https://opusdei.org/cs-cz/article/
rodicovska-autorita/](https://opusdei.org/cs-cz/article/rodicovska-autorita/) (01.04.2026)